SVOBODA / СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
Україну!

VOL. XCVIII. No. 72. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 18, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го КВІТНЯ 1991 Ч. 72. РІК XCVIII.

СУД НАД С. ХМАРОЮ ЗНОВУ ВІДКЛАЛИ

Київ (УНІАР). — Тут 12-го квітня колегія Верховного Суду України на додатковому засіданні під головуванням члена Верховного Суду О.Ф. Федченка прийняла рішення про зміну запобіжного заходу для народного депутата Степана Хмари на арешт.

Як відомо, С. Хмару звільнили 5-го квітня в годині 6:30 вечора з Лук'янівської в'язниці у Києві, де він пробув п'ять місяців. Рішення про новий арешт мотивується „протиправними діями, що їх вчинив С. Хмара після звільнення: неодноразово організовував та проводив несанкціоновані мітинги в містах республіки, на яких він, зокрема допускав висловлювання, спрямовані на порушення у громадськости негативного ставлення до судового процесу, який має бути, що перешкоджатиме нормальному розгляду справи у судовому засіданні". Про ці дії С.Хмари до Верховного Суду надійшли повідомлення від керівника МВС УССР. Крім того, вирішено перенести початок судового розгляду на 14-го травня у зв'язку з тим, що „потрібен додатковий час для його обладнання". Виконання ухвали покладається на МВС УССР. Ця ухвала зроблена через півтори години після початку праці Верховного Суду. Верховний Суд також розглянув і відхилив клопотання Дмитра Поїзда, захисника звинувачених у цій же справі Михайла Ратушного та Миколи Головача, про їхнє звільнення до суду.

Як повідомив адвокат Д. Поїзд, його підзахисний Микола Головач перебуває у критичному стані. На знак протесту проти беззаконня влади і на підтримку страйкуючих шахтарів активіст УНДП, голова Київського Громадянського Комітету М. Головач з 1-го квітня тримає голодівку, в тому числі 6 днів — суху. Верховний Суд відмовив у побаченні з Головачем священикові УАПЦ. Не зважаючи на дозвіл Верховного Суду, тюремна адміністрація не дозволяє побачення також дружині Миколи Головача Людмилі, мотивуючи це тим, що у тюрмі „карантин".

12-го квітня Донецький Страйковий Комітет надіслав до ВР УССР та прокуророві УССР Михайлові Потабенькові телеграму протесту з приводу арешту на летовищі в Донецькому народного депутата України С. Хмари, який був запрошений 10-тисячним колективом шахтоуправління „Соціялістичний Донбас". У телеграмі сказано: „Вимагаємо повідомити прізвища, посади і місце праці тих, хто проводив арешт. Вимагаємо негайно звільнити з-під варти народного депутата Степана Хмару". Телеграма підписана співголовою Донецького Страйкового Комітету Михайлом Криловим.

В КИЄВІ ВІДБУВСЯ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНИЙ СТРАЙК

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 16-го квітня, відбувся попереджувальний страйк багатьох підприємств та виробничих об'єднань на підтримку вимог страйкуючих шахтарів. Учасники страйку висунули низку політичних та економічних вимог.

Як повідомив заступник голови Київського Страйкового Комітету Юрій Мельник, у страйку взяли участь робітники заводу „Ленінська Кузня", заводу ім. Петровського, тролейбусних депо ч. 2, 3, 4, Дарницького трамвайного депо, двох підприємств ім. Вишневського на Київщині, Ірпінської механізованої колони ч. 80, Автотранспортного підприємства, Верстато-будівельного виробничого об'єднання, Київгазу, Київспецкомунтранспорту, автобусних маршрутів 13. 23, 30, 32, 72, 90, 101. На виробничому об'єднанні ім. Корольова 10 цехів провели мітинг підтримки.

Зранку кілька тисяч страйкарів, серед них представники страйкуючих шахтарів, зібралися з українськими національними прапорами та гаслами у центрі Києва, на майдані Незалежности. Представникам страйкарів, що зібралися на майдані, не вдалося отримати у Міськраді дозвіл на проведення мітингу через відсутність кворуму, зіправного за словами делегатів, з вини комуністичної більшости. Біля 3-ої години колону страйкарів, які прямували до ВР УССР, зупинила міліція. Страйкарі делегували до ВР республіки своїх представників для передачі вимог страйку.

ПС УРП повідомляє, що в 6-ій год. ранку до Києва прибуло 300 шахтарів з Червонограду. 50 шахтарів виставили пікети біля прохідної заводу „Арсенал", інші пішли на площу Незалежности (площа Жовтневої революції). В 9-ій год. на Площу Незалежности прибуло 60 шахтарів з Червоноармійського, Луганська область. В год. 9:30 на майдан прибули організованими колонами 2,500 робітників військово-промислового заводу „Ленінська кузня", який повністю страйкує. На 10-ту год. ранку на майдані було близько 5,000 демонстрантів, було багато прапорів синьо-жовтих та червоно-чорних.

Влада підтягає до Києва додаткові сили міліції: о 7-ій год. ранку до Києва прибув електропотяг з Фастова, повністю з міліціянтами. На майдані, в кордонах, було близько 300 міліціянтів, частина з них озброєна кийками. Офіцерського складу близько 90 осіб. Керує міліціянтами підполковник Кондратюк. Капітан міліції зачитав по мегафону заяву від УВС Києва про заборону мітингу в робочі дні.

У міськвиконкомі триває сесія, вирішується питання про необхідність проведення мітингу.

О год. 5-ій комуністи провели свій мітинг біля Республіканського стадіону.

Попереджувальні страйки 16-го квітня відбулися також у Львові, Донецькому і в багатьох інших містах України і стали фактично всеукраїнськими.

ВБИТО СИНА І. ПЛЮЩА

Київ (УНІАР). — Тут у ніч з 12-го на 13-те квітня вбито 30-річного сина першого заступника голови Верховної Ради України Івана Плюща, Валерія. Згідно з неофіційними повідомленнями, Валерія знайшли у власному помешканні, на його тілі багато ран від ударів ножа. Слідів пограбування не виявлено.

Анатолій Доценко повідомив кореспондентів ПС УРП, що в суботу, 13-го квітня, пізно увечорі, коли він був на київській станції, невідомі особи збили його з ніг, вирвали з рук торбину з речами і втекли. Двох хвилин пізніше його затримали міліціянти, заявивши, що він схожий на вбивцю Валерія Плюща. Протримали його у міліційному відділі станції до ранку, потім відвезли до міліційного відділу Печерського району Києва, допитали і відпустили.

В торбинці, яку в нього вкрали невідомі особи, були магнітофон та касети з записами виступів С. Хмари на мітингах під час його короткого перебування на волі. В торбинці були також гроші та записки з адресами кореспондентської мережі.

ТАСС повідомляє про вбивство В. Плюща, зазначуючи про сліди тяжкого побиття та численні рани ножем, але про мотиви вбивства нічого не сказано.

ЗБОРИ „САМОПОМОЧІ"

Ню Йорк. — Управа Відділу ОУА „Самопоміч" повідомляє, що звичайні збори відділу відбудуться тут в суботу, 20-го квітня, о год. 2-ій по полудні в домівці Товариства, 98 Друга авеню.

ЗСА, ВЕЛИКОБРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ БУДУВАТИМУТЬ ТАБІР ДЛЯ КУРДІВ

Вашінгтон. — Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш повідомив у вівторок, 16-го квітня кореспондентів про ще один амбітний проект на Близькому Сході, який, на думку політичних аналітиків „не конче буде позитивно сприйнятий Іраком, а також багатьма іншими арабськими державами в районі Перської затоки, бож ідеться про окупацію частини іракської території на якій, ЗСА, Великобританія і Франція, а може також інші держави світу, будуватимуть великий табір для курдських втікачів, який зможе вигідно примістити пів й більше мільйона курдів.

На думку Президента ЗСА тимчасовий табір, випосажений медичними пунктами і забезпечений усіма потрібними речами конечними для життя втікачів, має засвідчити, що демократичні країни світу дбають про гуманітарну сторінку втікачів, які опинилися в дуже прикрій ситуації без харчів, одягу, медикаментів, накривал та інших речей. Табір триватиме до того часу поки курди не повернуться на свої місця житла і праці, або не знайдуть пристановища в інших країнах світу.

Речники Білого Дому і Департаменту оборони заявили, що американські й інші вояки не стаціонуватимуть постійно у північній частині Іраку після побудови табору, але не залишать втікачів на поталу іракських військових частин. Три держави створять підрозділи охорони табору, а головна команда коаліційних військ в Ріяді, Савдійська Арабія, висилатиме час від часу гелікоптери і розвідчі літаки та триматиме тісний зв'язок з відділами охорони табору.

Справу побудови табору для курдів, як виглядає, альянти тримали у секреті і тільки коли вже все було готове і схвалене трьома згаданими державами, президент Дж. Буш виступив на позачерговій пресовій конференції з „готовим пляном", який, очевидно, заскочив багатьох. Він назвав плян альянтів „гуманітарною тимчасовою акцією" у якій братиме участь релятивно мале число військових. Він запевнив кореспондентів, що американська ініціятива не є початком окупації іракської території на ширшу скалю, доказом чого можуть послужити потягнення Пентагону, який наказав дальше виведення американських вояків з Близького Сходу. Дж. Буш підкреслив, що усі справи допомоги курдам були узгіднені з коаліційними державами заздалегідь. Крім того державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер знову вибирається на Близький Схід для пожвавлення зв'язків і переговорів між Ізраїлем і арабськими країнами, але політичні спостерігачі не виключають, що він буде продовжувати розмови з арабами на тему справ нової ініціятиви допомоги курдським втікачам.

Білий Дім і Пентагон критично висловились на адресу ООН, організації, яка в першу чергу повинна була віддзватись на заклик потребуючих. Крім того Ричард Чейні заявив, що процес формування міжнародного корпусу ООН, який мав би замінити американських вояків в північній частині Іраку, йде дуже повільно. Очевидно, курди задоволені такою зміною і плянують вислати делегацію до Вашінгтону, щоб подякувати президентові Дж. Бушеві за його відважну гуманітарну ініціятиву.

Молодь у Вашінгтоні вшанує жертви Чорнобиля

Вашінгтон (Катя Масник). — В днях 26-го до 28-го квітня цього року Молодіжний Комітет „Україна 2000" (прихильники Руху у Вашінгтоні) плянує триденну маніфестацію і голодівку в Лафает парку перед Білим Домом. Ця маніфестація буде одною частиною ширшої святочної і інформаційної програми в столиці країни.

Головна ціль маніфестації і голодівки — вшанувати жертви чорнобильської катастрофи і звернути увагу американської громадськости на недбальство совєтського уряду.

Маніфестація почнеться в п'ятницю увечорі, 26-го квітня, у 8-ій годині після відправлення Панахиди за жертви катастрофи по всіх українських церквах Америки. Члени комітету плянують перебути усі три дні в своєму „таборі" біля чорнобильського деревця, посадженого в день першої річниці катастрофи перед Білим Домом. В солідарності з протестуючими студентами в Україні члени комітету проголошують дводенну голодівку, яка триватиме від п'ятниці до неділі вечора.

Крім голодівки, головні точки програми маніфестації включатимуть роздачу летючок з інформаціями про наслідки чорнобильської катастрофи, дискусії, розмови, едукційну програму для американської публіки та доповіді і промови членів Комісії енергетики Конгресу і науковців, зацікавлених темою Чорнобиля. В суботу і в неділю студентські організації Ню Йорку і Филядельфії плянують долучитися до маніфестації.

Молодіжний Комітет „Україна 2000" у Вашінгтоні закликає всю молодь та зацікавлену громаду долучити свої голоси до цієї маніфестації та підтримати акцію своєю присутністю у Вашінгтоні 26-го до 28-го квітня.

За дальшими інформаціями слід звертатися до Тамари Галло, голови Молодіжного Комітету „Україна 2000", тел.: (202) 547-0018.

Лічниця ім. Митр. Шептицького починає працю

Львів. — Як повідомляє газета „Молода Галичина", львів'яни вже добре знають про існування Товариства „Лічниця імени Митрополита Шептицького", покликаного надавати доброчинну медичну допомогу дітям і старшим самітнім людям, усім, хто живе бідно або й не має засобів до існування.

Товариство вже налагодило консультативний прийом хворих медиками Львова на базі однієї з поліклінік готується відкрити стаціонар.

Також вже організовано навчання медсестер, серед яких вісім дівчат з багатодітних малозабезпечених родин та 12 монахинь ордена Вікентія а Павльо, який започаткував Митрополит Андрей Шептицький.

До участи в роботі Товариства запрошуються всі бажаючі, віруючі та атеїсти, представники церковних громад різних конфесій, а також трудові колективи Львова.

ПОЕТИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут в Домі НТШ в суботу, 20-го квітня, відбудеться виступ українських поетів Софії Майданської та Романа Лубківського. В програмі читання поезій та доповідей. Початок імпрези о год. 5-ій по полудні. Адреса: 64 Четверта авеню, між 9-ою і 10-ою вулицями.

В Чикаґо відбудеться науковий симпозіюм про Чорнобиль

Чикаґо. — В суботу, 27-го квітня, в Чикаґському університеті заходами Українсько-Американського Товариства Професіоналістів і Бизнесменів відбудеться науковий симпозіюм для обговорення наслідків чорнобильської катастрофи. Теми дискусії включатимуть методи прочищення природи і оздоровлення населення.

Спів-спонзорами цього симпозіюму є українська студентська організація Чикаґського університету, Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, Центр професійного здоров'я і безпеки при Іллінойському університеті, ТУІА і УЛТПА.

Головний доповідач — д-р Дейвид Марплс з університету Алберти. Д-р Марплс саме перед цим буде в Україні, куди він їде 18-го квітня на запрошення д-ра Юрія Щербака, голови „Зеленого Світу". Також виступатимуть д-р Лен Акленд, редактор „Bulletin of Atomic Scientists"; д-р Андрю Дейвис із медичного центру „Rush Presbyterian"; і д-р Дмитро Гродзинський з Академії Наук України в Києві. Запрошено також інших експертів у ділянці атомових катастроф, прочищення природи і лікування осіб, заражених радіяцією. Симпозіюм відбудеться в авдиторії Інституту права Чикаґського університету, 1121 East 60th St., від 9-ої ранку до 1-ої по полудні. Після обіду, що можна буде наперед замовити, будуть висвітлені документальні фільми про Чорнобиль і буде ще нагода на дискусію та зустріч із представниками добродійних організацій. Вступ 15 дол. від особи, від студентів — 5 дол., що включає і конференційні матеріяли. Реєстрація розпочнеться о год. 8:30 ранку. Щоб наперед зголосити свою участь і зарезервувати собі місце на цій конференції, слід телефонувати на число: (312) 413-0459. За дальшими інформаціями слід телефонувати вечорами до Ані Мостович на число (708) 359-3676, або на автоматичний інформативний телефон „The Chicago Group" (312) 637-4822.

Т. ВИРСТА В ПАРМІ

Парма, Огайо. — Відкриття мистецької виставки модерних малярських праць Темістокля Вирсти з Парижу відбудеться тут в п'ятницю, 19-го квітня о год. 8-ій вечора в залі ім. Митрополита Андрея Шептицького, 5720 State Rd. Виставка буде відкрита у п'ятницю від 8-ої до 10-ої год. вечора, у суботу від 12-ої до 8-ої, а в неділю — від 10-ої до 5-ої год. вечора. Імпрезу влаштовує клівлендський курінь пластунок „Буриверхи".

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ПОЛЯКІВ І УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. — Генеральний консул Республіки Польщі Єжи Сурдиковський, користуючись допомогою від українського адвоката Володимира Старосольського, запросив поважний гурт польських та українських діячів з Ню Йорку й околиці на симпозіюм, у будинку консуляту, у п'ятницю 12-го квітня. Тема симпозіюму — „Майбутність польсько-українських відносин".

На жаль, польський доповідач, д-р Мацей Козловський, радник польської амбасади у Вашінґтоні, не міг явитися, бо поїзд, яким їхав застряг по дорозі в наслідок катастрофи. Інформуючи про це присутніх названий вище консуль перепросив гостей, що не був приготований на виступ, заскочений такою прикрою несподіванною пригодою доповідача, він заявив, що та зустріч не має політичного характеру, а тільки товариської зустрічі, як бажання представництва Республіки Польщі у Ню Йорку нав'язати кращі безпосередні зв'язки з місцевою українською громадою.

Другий доповідач проф. Леонід Рудницький з Ля Салл університету у Філядельфії, голова Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, заявив на вступі, що хоч він не фахівцем польсько-українських відносин, проте проблема Польщі й України така важлива й болюча, що вимагає уваги всіх громадян. Як голова НТШ заявив, що воно завжди стояло і стоїть на становищі конечности мирного співжиття і співпраці обох народів без уваги на минуле. НТШ стоїть у близьких зв'язках з Польським науковим товариством у Ню Йорку й уладжувало цикл наукових доповідей українських і польських істориків. Закінчив цитатою із „Кобзаря": „А чванитесь, що ми Польщу, колись завалили!... Правда ваша: Польща впала, та й вас роздавила!"

Роман Лубківський, голова Спілки Письменників України у Львові й депутат Верховної Ради України, склав привіт від тих установ і ствердив, що в Україні нема суперечок між українцями й поляками. Пригадав відвідини у Києві представників „Солідарности" й польського уряду та признавання конечности співпраці й союзу Польщі й України. Він відчитав свій переклад одної гарної польської поеми.

Ред. Іван Кедрин, у доповненні, звернув увагу на книжку неприсутнього доповідача д-ра М. Козловського, в якій вперше польський автор таврує поляків, які спротивилися українському Актові з 1-го листопада 1918 року ,та вважає, що тодішня польсько-українська війна була початком трагедії Польщі. Також І. Кедрин звернув увагу, на хід історії інших народів, де давні противники замиряються в ім'я добра свого народу і це саме може відноситися до польсько-українського порозуміння.

Маріян Ґотебєвський, колишній старшина польської Армії Краєвої з Другої світової війни, оповів спомин про бої проти німців і про сутички з УПА. Він був учасником переговорів УПА з АК про замирення, тямить, що від УПА брав участь у тих переговорах полк. Юрій Лопатинський. Тоді УПА й АК замирилися й разом поборювали німців і большевиків.

Микола Галів звернув увагу на теперішню історичну хвилину на сході Европи і висловив переконання, що не буде вже більше проливу крови у взаєминах Польщі й України. Д-р Єжи Прус вітав від Інституту ім. Юзефа Пілсудського та оповідав про „українику" в архівах тієї установи. Частину тих архівів використано вже у виданнях у НТШ.

Зустріч закінчилася розмовами при багатому буфеті. Промови й розмови велися у трьох мовах: польській, українській і англійській. Приявних було коло 150 осіб.

У СВІТІ

ЗАХІДНЯ ЕВРОПА зняла економічні санкції проти Південно-Африканської Республіки і запропонувала членським країнам Европейської економічної спільноти розпочати вимину товарами з тією країною, яка знаходиться на шляху повної ліквідації політики апартеїду, тобто зрівняння у правах чорних і білих мешканців тієї республіки. ЕЕС зняла також заборону на імпорт з ПАР сталі, золотих монет та інших дорогоцінних металів. Рішення про зняття санкцій було прийнято не зважаючи на заклик генерального секретаря Африканського національного конгресу (АНК) Альфреда Нзо, який закликав европейські країни почекати ще з цим рішенням.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЬСЬКОГО уряду Їцак Шамір зустрінеться цього тижня з головою Ради Міністрів СССР Валентином Павловим. Згідно з передбачуванням політичних спостерігачів, під час зустрічі буде обговорюватися справа відновлення повних дипломатичних зв'язків між Ізраїлем і Совєтським Союзом. Зустріч Шаміра і Павлова відбудеться в Лондоні, Великобританія, куди один і другий політики прибудуть на відкриття Міжнародного банку реконструкції і розвитку створеного для допомоги колишнім сателітам Москви в Східній Европі. До столиці Великобританії прибудуть керівники урядів і голови держав, а також міністри фінансів. Крім зустрічі з Павловим, Шамір затримається в Лондоні два дні і там зустрінеться з декількома членами Европейської економічної спільноти, яка допомагала Ізраїлеві під час тривання війни на Близькому Сході.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), Манфред Вернер, виступаючи в австрійській телевізії, підтримав політику невмішування до внутрішніх справ Іраку, що її ведуть від самого початку З'єднані Стейти Америки, згідно Уряд президента Джорджа Буша, і високо оцінив поставу Туреччини, яка, не зважаючи на власні труднощі, прийняла до себе тисячі курдів і дала їм сякий такий притулок, заки опіку над ними переберуть міжнародні допомогові організації. Вернер погоджується з президентом Дж. Бушем, який каже що вмішування до громадянської війни альянтів могло створити небезпечну тяжку ситуацію, подібну до в'єтнамської. Секретар НАТО переконаний, що потрібно рішення ООН у справі політичних геноцидів у якій мала б право вмішуватись міжнародна спільнота.

В ГАМБУРГУ РОЗПОЧАВСЯ суд над Матіясом Рустом, молодим пілотом, який розголосив своє ім'я полетом над совєтською територією і приземленням на Красній площі в Москві. Відсидівши чотири місяці в совєтській тюрмі Руст цілком не покаявся і далі займався всякими протизаконними речами. Тим разом його судять за „войовничість" ножем, яким він поранив жінку, яка відмовилася від поцілунку. Адвокат пошкодованої Стефані Валюри заявив кореспондентам, що М. Руст потребує психіятричного лікування на протязі довшого часу. Німецькі кореспонденти передбачають, що М. Руст поводиться дуже свобідно перед суддями і сьогодні чи завтра його можуть засудити на кільканадцят років тюрми за вжиття холодної зброї проти безборонної особи.

Створено Товариство „Україна — Ізраїль"

Київ (УКРІНФОРМ). — Для участі в Установчій конференції новоствореного Товариства „Україна — Ізраїль" до Києва з'їхались представники промислових підприємств і установ, наукових та навчальних закладів, творчих спілок, ветеранських організацій з багатьох міст республіки.

На конференції відзначалося, що Україна як член ООН активно підтримувала створення держави Ізраїль та сприяла її міжнародному визнанню. Поширюються контакти між Україною та Ізраїлем, ведеться обмін делегаціями, мистецькими групами, розвивається туризм, активізуються двосторонні зв'язки. Недавно, наприклад, відбувся обмін групами ветеранів Другої світової війни. В рамках надання допомоги дітям, що постраждали від чорнобильської катастрофи, до Ізраїля на лікування та відпочинок виїжджало 100 дітей з України.

Мета Товарисва — сприяти встановленню взаєморозуміння, довір'я і дружби між народами України та Ізраїля. Воно буде допомагати у налагоджуванні контактів між спеціялістами в галузі економіки, екології, торгівлі, культури, у розвитку партнерських зв'язків між областями й містами. Товариство надаватиме також допомогу у вивченні української, жидівської та російської мов в Україні та в Ізраїлі.

Первинні осередки нової громадської організації створюються у Львівській, Харківській, Вінницькій і Кримській областях, містах Білій Церкві та Умані. Членами товариства можуть стати як колективи, так і окремі громадяни будь-якої національности.

На конференції затверджено статут організації і обрано правління, головою якого став народний депутат України Володимир Крижанівський.

В АМЕРИЦІ

ВЖЕ ПОНАД ТРИ МІСЯЦІ, таємна організаціля „Голос вільного Іраку", яку іракські втікачі пов'язують з підтримкою американської розвідчої аґенції Сі-Ай-Ей, з великою наполегливістю закликає іракський народ повстати проти президента Саддама Гуссейна. Ця радіостанція продовжує дальше свої передачі до Іраку з місцевости Джідда у Савдійській Арабії, навіть після того, як Білий Дім публічно заявив 26-го березня, що не буде вмішуватися в іракську громадянську війну. Ніхто покищо не знає чи саме заклики цієї радіостанції були спричинником курдського та шіїтського повстань проти Саддама Гуссейна в Іраку.

МАЙЖЕ 30 РОКІВ пройшло з того часу, як молодий американський студент-негр Джеймс Мередіт був тим першим негром, що вписався до Міссіссіппського університету ,а Верховний Суд ЗСА щойно тепер погодився розглянути справу чи уряд Міссіссіппі справді зробив все можливе для поборення офіційної урядової спадковости сеґреґації у публічних університетах стейту. Верховний Суд вирішить чи згідно з Конституцією і федеральними законами громадських прав стейт є зобов'язаний зробити щось більше, як тільки офіційним проголошенням закінчити сеґреґацію. Бо приглянувшись до існуючих фактів, переважаюча більшість студентів у п'ятьох публічних університетах стейту уважає, що ці школи залишились незмінними. Натомість у трьох університетах стейту, призначених для негрів, студентство є майже виключно негритянське.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Жертви останньої війни

Величезна більшість сучасної української діяспори — це діти й онуки жертв двох світових воєн, — тих, які втікали з рідної землі, щоб спасти життя вже мало в живих. І тому ми більш як хтось інший розуміємо і відчуваємо горе одного мільйона курдів, які опинилися у прикордонній смузі Туреччини або Ірану, і опозиційних до режиму Саддама Гуссейна іракців, яких не хоче приймати до себе Кувайт. Президент Джордж Буш не визнає за собою вини, що він не підтримав курдів в їхньому повстанні проти Саддама Гуссейна. Твердить, що він завжди ясно визначував місію Америки у війні проти Іраку і коли цю місію осягнув, то не хотів, щоб „хоч один американський піхотинець або летун згинув у громадянській війні в Іраку. Можливо, що загал американців погодиться з тим становищем Президента, бо, остаточно, — хто з американців знав про існування у світі курдів?! Отож, можливо, що ця помилка Буша політично не пошкодить йому, особливо, якщо літом-осінню цього року минеться економічна рецесія і Буш зможе кандидувати осінню найближчого року під гаслом „мир і добробут".

Але закінчилася війна на Близькому Сході недобре. *Війну Америка виграла, ніби й мир настав*, але настав теж хаос на теренах недавньої війни із сотнями тисяч курдів, що гинуть буквально з голоду й холоду та сотнями іракців, які так само бояться тепер пімсти кривавого режиму Саддама , як ми боялися „репатріяційних комісій", що їх Москва висилала до таборів Ді-Пі в Німеччині й Австрії для виловлювання злочинних „націоналістів". Американська й англійська дипломатія подбала, щоб Секретаріят Організації Об'єднаних Націй мерщій зорганізував міжнародне військо під прапором ООН, яке має заступити американців, що їх приспішеним темпом відсилається до їхніх родин. До столиці Кувайту прибув вже у минулому тижні голова Обсерваційної комісії ООН, австрійський генерал Ґінтер Ґрайндль з невеликим штабом. Уся ця місія охоплює ,400 членів. Це є щось на подобу війська, бо без танків, панцерних возів, навіть без скорострілів, з завданням зберігати мир і лад у зневтралізованій іраксько-кувайтській смузі. Названий генерал поїхав теж до Багдаду для устійнення подробиць з урядом Саддама Гуссейна. Названий австрійський генерал, голова місії ООН, видно розумна й ділова людина, бо зразу признав журналістам, що має перед собою дуже трудне завдання. До компетенції Місії ООН не належить оборона втікачів, які опинилися у здемілітаризованій зоні — це журба іншої аґенції ООН, яка ніби знає про тих нещасних втікачів.

На тлі цієї ситуації, яка настала у Близькому Сході, в тому обширі Перської затоки, де велася війна, трудно говорити про блискучу перемогу Америки і її союзників. У Багдаді панує Саддам Гуссейн. Чуємо, що хоч американське й англійське летунство заволоділо повітряним простором і знищило 2,000 іракських танків, то все ж Саддам має до розпорядження 20 дивізій та оціліпу Революційну Ґвардію. Ізраїльсько-арабський конфлікт, включно з палестинською проблемою існує надалі, як існував. Підпалені Саддамом нафтові шиби в Кувайті горять далі з дальшими щоденними кількамільйоновими втратами, бо виявилося, що вислана туди група фахівці не всилі дати собі раду із своїм вирядом — погасити таку шалену пожежу. Президент Буш зрушив з місця міжнародну допомогу курдам, — з літаків і гелікоптерів скидають шатра, харчі, ліки, одяги, але вже появилася вістка, що не вся допомога доходить до рук потребуючих.

Це все жертви останньої війни. Жертви, яких не передбачено та які можна було оминути, якби Буш не поспішився зі закінченням бойових дій. Але в історії й політиці нема міркувань „щоб було, як би було": це політиканство, що виходить поза межі історичних подій. Вони будуть продовжуватися у такій складній ситуації, яка склалася. Напевне знову заскочать світ якісь несподіванки. Побачимо, як далі буде поводитися Саддам, як буде поводитися арабський світ, як даватиме собі раду Обсерваційна Місія ООН на терені недавньої війни, де тепер має закріпити перемир'я. Впало мало жертв на бойовищі, — забагато жертв паде тепер, у нібито минулому часі.

Тарас Кузьо
(Українське Пресове Аґенство)

РЕФЕРЕНДУМ І НЕВДОВОЛЕННЯ НАРОДУ В УКРАЇНІ

I.

17-го березня 1991 року в Україні відбулися три референдуми, — в результаті яких виникла далеко ширша плутанина понять ніж це сталося в інших республіках СССР. Кожний з цих референдумів віддзеркалював певний рівень впливів різних політичних течій і угрупувань на суспільство в Україні. Виборцям віддано до голосування три різні, взаємносуперечливі вирішення щодо майбутнього, починаючи від нового „союзного договору" (совєтського), за конфедерацію (українська) і за незалежність (Західньо-українська). У висліді цієї плутанини виникло таке, що кожний із заінтересованих речників — Москва, Верховна Рада України, компартія і демократична опозиція — може твердити, що це вона вийшла переможно в результаті референдуму. Конфліктні твердження ускладнилися через неясне зформулювання запиту в справі всесоюзного договору, нелеґальність самого референдуму, та численні факти незаконних порушень у фальшуванні результатів в обрахувальних пунктах, що наявно свідчить, що твердження, ніби 70.5 відс. голосуючих віддали свої голоси за „новий союзний договір" — неправдою.

ВР України включила в референдум таке питання: „Чи Ви згідні з тим, що Україна має бути в складі Союзу Радянських суверенних держав на засадах Декларації про державний суверенітет України?" Цю про позицію було вставлено Президією ВР України, яка є під домінацією комуністів. Підтримали це формулювання Народна Рада парляментарної опозиції, тоді, як ЦК КПУ — була проти неї. З точки зору Руху а також і на погляд Партії Українського Демократичного Відродження (кол. „Демократична Платформа КПУ"), — тобто на погляд груп в Народній Раді, — підтримка конфедерації на засадах Декларації про Державну Суверенність України, це крок на шляху до справжньої незалежности. Вислід відданих голосів за українським питанням вагався між 80-90 відс., тобто на коло 80.18 відс. в усій республіці. Найнижчим за цією версією був результат відданих голосів у Львові (30.1 відс., а несподівано найвищим в сильно зрусифікованій Чернігівщині (90.13 відс.).

У Львівській, Тернопільській і Івано-Франківській областях, під управою демократичних Рад, які в лютому об'єдналися в т.зв. Галицьку Асамблею було додане третє питання: „Чи хочете Ви, щоб Україна стала незалежною державою, яка самостійно вирішує всі питання внутрішньої політики, забезпечує рівні права громадянам незалежно від національної і релігійної приналежності?" Близько 6 мільйонів громадян цих областей, де розташовані велитенські мілітарні бази, особливо у Івано-Франківській області, — віддали свої голоси за незалежність — числом від 85-90 відс. Тільки Крим (єдина українська область з російською більшістю), після голосування 20-го січня 1991 р. за автономний статус, проголосувала, подібно, як і всі інші автономні республіки РСФСР, що вона є за підписанням нового союзного договору СССР, не дивлячись, що буде задецидовано в Києві і в решті областей України.

Колишній в'язень за політичні переконання, а тепер голова Львівської обласної Ради депутатів — Вячеслав Чорновіл сказав, що величезне число голосів за незалежність дають нам мандат продовжувати нашу боротьбу за повну самостійність, бож ідею української самостійности підтримала навіть велика частина громадян неукраїнців („За вільну Україну" 19-го березня 1991). Чорновіл відкинув підсумки всесоюзного референдуму, як такі, які мають тільки пропаґандивне значення. Найважливішим результатом референдуму є факт, що мільйони українців сказали Москві виразно, що вони прагнуть жити у власній, суверенній державі. А щодо Галичан, то вони порівняльно „виявили більшу солідарність в боротьбі за державу незалежність, ніж громадяни Прибалтійських республік".

Підсумовуючи висліди голосування щодо українського питання в усій республіці впадає в очі радше зависоке число. Адже ще 24-го січня 1991 р. в репортажі Київського радіо було сказано, що згідно з опитом — тільки 9 відс. виборців були ознайомлені з текстом проєктів нового союзного договору і Деклярацією Суверенітету, більша половина не розуміла різниць між основними питаннями референдуму, а значна частина взагалі про них не читала. Зрештою, порівнявши тексти обох проєктів, відразу видно, що голосуючи за обома — буде запереченням обох.

Значне замішання створювали „поради" пропаґовані саме в день референдуму, у висліді яких деякі з виборців впадали в безвихідь. Наприклад, КУП (а також РПЦерква) вели екстремну кампанію голосувати „за" і „ні" в питаннях за союзними і проти республіканського вирішень. Натомість протилежна крайність — т.зв. Міжпартійна асамблея вела аґітацію за тотальним бойкотом референдуму, в узгідненні з їхньою програмою, яка вважала Україну „країну окуповану" а її ВРада „нелеґітимною". Проте аналіза підсумків референдуму свідчить, що обі з цих екстремних позицій не дістали значної підтримки. Заклики бойкотувати референдум не мали успіху навіть в націоналістично настроєній Галичині, де за порадами місцевих Рад виборці оставляли „ні" союзному і „так" галицькому вирішенні а — республіканське залишено до індивідуального вибору.

Закінчення буде.

Олександра Ю. Копач

Зворушення від істотного

Ну, що б, здавалося, слова?!
Слова та голос — більш нічого!...
А серце б'ється, ожива,
Як їх почує. Знать од Бога
І голос той, і слова
Ідуть між люди.

(Т. Шевченко)

Глибоке зворушення виявляє Тарас Шевченко в оцих коротких рядках поезії, коли то, пливучи Каспійським морем, почув рідну пісню в устах земляка матроса. Інколи і ми, звичайні люди, маємо дар і змогу відчувати подібні глибинні зворушення.

Оце недавно, в Торонто, зворушило мене, та не тільки мене, живе слово мистця Святослава Максимчука зі Львова. У його інтерпретації твори Тараса Шевченка відкрили нам незнані душевні глибини великого поета-генія. Здавалось, що це він сам говорить до нас з гнівом, болем, любов'ю, до будови своєї „хати" — Української держави взиває! У великій залі не чути було й віддиху глядачів-слухачів. Незабутні хвилини краси і сили в серцях залишились.

Згадалось, яке велике захоплення, і тривалий вплив на молодь у нас у Торонто мала Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької. Незабутні були це переживання побачити на сцені незвичайний ансамбль, почути глибинне слово української нації з творів Івана Франка, Лесі Українки, і все це зображене у хвилях музики, в потоці хореографічного оформлення. Студійці створили розуміння краси і змісту рідного слова.

Щасливі молоді люди, що мали і мають можливість бути студійцями цієї заслуженої мистецької одиниці. Це ж у діяспорі чи не єдина така школа для молоді. Студія ця під керівництвом Лідії Крушельницької працює вже поверх чверть століття. Має вона дійсно великі заслуги в ділянці культурного і мистецького життя нашої діяспори.

А тепер прийшла щаслива нагода поїхати до України з репертуаром творів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, у своєму особливому і прегарному оформленні. Праця Студії, як бачимо з преси, вже давно йде в цьому напрямку. Але... є ще також інші проблеми, а зокрема справа фінансів. Тож з признанням треба підкреслити дію Комітету „Прихильників Студії" під головством Варки Бачинської.

Поїздка студії в Україну — „незвичайно потрібна", — як каже маестро Лідія Крушельницька, „для взаємовідносин поміж молоддю з діяспори і в Україні". І так воно є! Дай Боже, щоб Слово наших великих геніїв „пламенем взялось", і кріпило мужність наших братів — сестер для здійснення Української держави.

Юрій Р. Рибак

ЩО ТАКЕ „РОТАРІ ІНТЕРНЕШЕНЕЛ"

„...Дуже мало є нині організацій у світі з потенціялом Ротарі спілкуватись та нести добрі ідеї. Ми не є політики, ми не радикали, ми не фанатики або бунтівники чи релігійні екстремісти. Ми професійні провідники та добровільці готові давати допомогу з наших рук і наших сердець. Це не є наше власне добро, яким піклуємось, але добро Землі і тих, що її замешкують. Втягнення приватного сектора у цю дію є розв'язкою для май-бутньости. Уряди та аґенції довкола світу шукають за неурядовими організаціями, що мають кваліфікації, робочу силу, ідеї і можуть провести людство безпечно у XXI століття. Я вірю, що Ротарі може стати каталізатором, інструментом ґльобальної зміни"... Це уривок із промови, що її виголосив Пауль Коста з Бразилії, президент Ротарі Інтернешенел, напередодні 45-их роковин існування Організації Об'єднаних Націй.

Ротарі — це властиво організація служіння, де членами є всесвітньо об'єднані бизнесові та професійні провідники та провідниці, які кермують гуманітарними проєктами; заохочують до високого етичного стандарту у всіх професіях та працюють над осягненням зрозуміння і миру у світі. Примінення ідеалу служіння іншим торкається кожного члена цієї організації у його особистому житті, бизнесі та суспільній діяльності.

У 1905 році Пол П. Герріс почав у Чикаго організацію, яка у формі клюбів охопила групи безнесменів та професіоналістів, а тому, що сходини не відбувались постійно в одному місці, а чергувались у приміщеннях членства цю організацію названо Ротарі від англійського слова „Rotate" — чергувати. Ідея Ротарі спопуляризувалась і зацікавила цілі ЗСА, а поширившись на ввесь світ змінила назву на Ротарі Інтернешенел... Чи це велика нині організація?... У березні ц.р. було у світі 25,420 Ротарі клюбів із 1,116.000 членами у 484 дистриктах, 172 країнах і географічних областях, де говорять 30 різними мовами та вживають 40 різних валют! І може хтось дивуватись, що цього роду світова організація не імпонує числом, бо тільки одним мільйоном членів. Але коли приглянутись ближче і познайомитись із статутом, то членом клюбу може бути тільки один запрошений репрезентант з кожної групи бизнесу і професії на даній території. Тут йдеться про вибранців, де рішає якість не кількістю, що себе постійно оправдує у життєздатності та динаміці організації. Самих же членів майже не видно, однак їхня діяльність у служінні ближньому у потребі вже увінчалась прагматичними вислідами як ось акція успішного поборювання недуги поліо висунула Ротарі на міжнародну арену.

Члени організації Ротарі Інтернешенел зустрічаються кожного тижня і продискутовують один з одним напрямні праці, бо програм є так багато, що прямо створили паралельну організаційну мережу. При цій нагоді згадаймо хоча б 50,000 проєктів опіки над непривілейованими особами, хворими та каліками. Велику увагу присвячується середньошкільній молоді, з яких 9,000 річно мають нагоду студіювати у чужих країнах а Ротарі фундація призначує річно 40 мільйонів долярів на різні освітні і гуманітарні програми для покращання міжнародної співпраці і зрозуміння... 6,000 клюбів „Interact" служать молоді середніх шкіл у 90 країнах а понад 4,000 клюбів „Rotaract" для молоді теж старшого віку у сто країнах. При допомозі цих клюбів Ротарі простягає помічну руку потребуючим у боротьбі зі сучасними екологічними обставинами, що обмежують розвій нормального життя людини.

Цього ж року минає 80 років від існування офіційного журналу-місячника „The Rotarian". Це цікаве джерело відомостей, з якого можна черпати інформації про стан і розвій, проблеми і успіхи організації у діяспорі. Досі на його сторінках появились були статті пера визначних світових особистостей. Між ними є чотири нобелівських лавреатів, а саме: Винстон Чирчіл — британський державний діяч, Віллі Брандт — канцлер Західньої Німеччини, Джордж Бернард, Шов — британський драматург та Альберт Швайцер — лікар-місіонер, теолог, музик. Між авторами журналу є теж Папа Іван Павло II, Ворен Дж. Гердінґ — кол. президент ЗСА, Ян Масарик — син кол. президента Чехо-Словаччини та багато інших.

Ось одна із картин праці Ротарі: У червні 1990 року відбувався Міжнародний повітряний ярмарок („Fair") спонзорований Ротарі клюбом у Линвуд, Вашінґтон ЗСА, а тому, що з СССР тут приземлився Антонов 225 — у світі найбільший транспортовий лі-

(Закінчення на стор. 3)

Л.К.

Гуцалюкові олії здобувають йому мистецьке реноме по всьому світі

Відомо, що українська спільнота і міжнародний малярський світ давно вже визнав і прийняв у свої хороми Гуцалюковий талант і його полотна: пречисленне багатство олій у його різновидних і різноплощинних працях, у його ориґінальних мазках малярського ножа, у його все інших і свіжих варіянтах безлічі технічних напрямків. Адже від самих початків творчости Любослав Гуцалюк жив стремлінням духового себевияву, шукав і віднаходив красу у поблизькому навіть довкіллі (пейзажі, квіти, натюрморти) і соняшними, промінними мазками накладав її на полотно.

І здавалось би, що на влаштовуваннях Гуцалюкових виставок чи ґалерей його картин в Америці, Канаді чи Европі завершиться пуанта його творчости. Та не так. Бо в коло оцих світових звеличників Гуцалюкового мистецтва ввійшла ще й Японія. Адже у жовтні 1990 року, у великій модерній японській ґалерії Тоямая у Ню Йорку відбулася ретроспективна виставка Гуцалюкових олій. Виставлені були переважно картини великого формату — пейзажі натюрморти, квіти. У відгук — посипались рецензії англійською, французькою та японською мовою.

Ері Кудо, японська журналістка, полонена чаром Гуцалюкових картин, перевела з нашим мистцем інтерв'ю. І ця незвичайно прихильна рецензія — „Передаючи тепло малярським ножем" появилася 12-го листопада 1990 року в газеті „Ніґон Кейзаї Шімбун" (Токіо, Японія). Японська рецензентка пише: „Український маляр Любослав Гуцалюк у нюйоркській ґалерії відкрив лиш йому властивий стиль. Замість пензля, вживаючи малярський ніж, він вповні використовує цей малярський засіб, щедро накладаючи олію на полотно.

„'Натяк дощу в погоду' передане густими вертикальними мазками, що простягаються почерез усю картину. Із повіву вітру в Еспанії вилонюється тепло, і голубе небо, що здіймається дугою понад краєвидом Франції і яке,здається, видимо двигтить"...

„Послідовно із відродженням свого „я" — Гуцалюк нагромаджує свої враження із переживань, що їх йому передає його внутрішнє життя". У дальшому японський критик пише, що Гуцалюковим бажанням є передати надію, яка скривається у тінях дійсности. Красу можна віднайти і у вели-

(Закінчення на стор. 4)

Богдан Певний

КАЗКОВИЙ СВІТ ГАЛИНИ МАЗЕПИ

III.

Жевріючи надією скорого повернення на Україну, з бажанням бути ближче рідної землі, родина Мазепів затрималася ще на два роки на Західній Україні у Львові, де польська окупаційна влада нерадо дозволяла поселюватися еміґрантам з Наддніпрянщини. У Львові Галина ходила до дівочої школи Українського педагогічного товариства, яку вела відома громадська діячка Константина Малицька і вчилася малювати у Юрія Магалевського, який хизувався своїм учителем Іллєю Рєпіним у Петербурзькій Академії мистецтва. Магалевський виконував декоративні стінописи у Галицьких церквах і каплицях. Навчання у Магалевського мало чим різнилося від Погрібнякового:

„Більше дивилася, як він малює ікони" — згадує Галина Мазепа.

Не зважаючи на все, зустріч віч-на-віч з іконописсю мусіла лишити якусь відбитку на сприйманні малярства Галини і відбитися на пізнішій її творчості — хоч би у наголосі на лінії, площинности та трактуванні модуляції кольору. Тут можна суперечити, чи ці характерні прикмети для творчості Галини Мазепи були перейняті з іконописі баченої у Магалевського, яка по-суті була академічною, чи, скоріш усього, прийшли до неї з „материнським молоком" або з батьківською генетичною спадковістю, а Магалевському припадає скромніша доля їх пробудителя.

Нова слов'янська держава у центрі Европи — Чехословацька республіка, очолювана Томашем Масариком, прихильним до визвольних змагань України — стала оазою для обездомлених українців, і то не лише еміґрантів з Східньої України, але і утікачів з-під польської окупації Галичини і Волині. У 1923 році, Мазепи шукаючи притулку, переїхали до Праги, яка заповідалася на столицю міжвоєнної української діяспори. Сюди, звідусіль горнулися українці спрагнені освіти, а зокрема свого середовища. Тут постали нові високі українські учбові заклади, в одному з яких — Українській господарській академії, Подєбрадах біля Праги — Ісаак Мазепа був доцентом. В Празі почало розгортатися і українське мистецьке життя.

Цього ж 1923 року, що і Мазепи, до Праги переїхав з французької Рів'єри портретист Сергій Мако, родом сибірак,який почав вчити малярства в новоствореній історикoм малярства Дмитром Антоновичем, Українській студії пластичного мистецтва. Через брак свого приміщення, лекції Студії відбувалися в одному з празьких ресторанів у час між обідом і вечерею. До Студії мати записала і Галину. Більшість учнів Студії становили вже зрілі мистці, які тільки того і хотіли, що користуватись приміщенням і натурницею. Всі малювали етюди і картини з натурниці олійними фарбами, а Галина, там наймолодша, мусила безконечно рисувати той сам стілець з їдальні, і то не фарбами а вуглем. Мабуть Мако був вродженим педагогом, бо умів заохотити тринадцятилітню дівчину, після цілоденного навчання у гімназії, вимірювати пропорції і рисувати стілець, а може, знову таки, вже тоді у Галини була глибокозакорінена любов до мистецтва, може навіть ще перед зустрічю з учителями Погрібняком, Магалевським, Маком. Вона часто і вперто відвідувала Студію і накінець їй дозволили, тим самим вуглем, рисувати голову натурниці. Макові, більше усього, Галина Мазепа завдячує творчу витривалість, а особливо свій вишуканий рисунок, якому Мако дав можливість розвинутись і дозріти.

Згодом Студія перенеслася до великої і світлої майстерні при головній вулиці Праги Пжікопи. Мако продовжував викладати малярство, Роберт Лісовський графіку, Костянтин Стаховський скульптуру, Володимир Січинський перспективу і Антонович історію мистецтва. З'явилося багато нових учнів — чужих і українців, серед цих талановитих жінок — Надія Білецька, Софія Зарицька, Оксана Лятуринська.

До Студії часто заходили українці студенти чеської Державної мистецько-промислової школи — Василь Хмелюк, Петро Холодний-молодший, Віктор Цимбал, Микола Кричевський, — яких тоді Галина, жартуючи називала „великими майстрами". Приятельський жарт сповнився, бо всі члени вузького кола найвидатніших мистців української діяспори.

Після закінчення української гімназії у Празі, Галина вступила 1929 року до Державної мистецько-промислової школи в якій вчилася цілих шість років. Там її приділили до майстерні ілюстрації професора Кратохвілі, що визначило основний напрям її творчости. Дотепер вона уважає себе ілюстраторкою дитячих книжок, а не маляркою у стислому розумінні цього слова. Звичайно, це не цілком так, бо спершу вона все таки авторка великого числа станкових творів, хоч з ілюстрацією вона пов'язана не тільки школою але і досвідом.

Під час студій у Державній мистецько-промисловій школи, щоб заробити на вимріяну поїздку до Парижу, Галина ілюструвала видавані в Празі місцеві гумористичні журнали і коли з Мюнхену до Праги, під тиском зростаючої нетерпимости до свободи слова в Гітлерівській Німеччині, переїхала редакція відомого німецького журналу гумору і сатири „Сімпліціссімус", до нього прийняли деякі її рисунки. Професор Кратохвіль гордився тим, що рисунки його учениці друкуються поруч найбільшого,на його думку, карикатуриста Томаса Гейне, та ще у журналі який безперебійно виходив від 1896 року. Але правдивим джерелом заробітку була її праця над ілюстраціями для празьких жіночих тижневиків з багатокольоровими окладинками — „Пражанка", „Ліст пані а дівек", „Фрауенфройде", „Медхен ґлюк" і чеського видавництва Мелянтріха, для якого вона не тільки ілюструвала, але і писала українські казки чеською мовою, що появлялися періодично у чужинецьких виданнях — книжках і часописах, у тому в популярному тижневику „Пестри тиден". Окрім того Галина працювала і для українських видань — оформлювала окладинки для журналу „Нова хата" у Львові, на замовлення Олега Кандиби виконала листівки з українськими народними одягами, а його батькові Олександрові Олесеві ілюструвала байки писані віршем.

Продовження буде.

Тенісовий турнір на „Тризубівці"

Перший в цьому сезоні український тенісовий турнір відбудеться на „Тризубівці", Горшом, Па., в суботу і неділю, 4-го і 5-го травня 1991 року. Турніром буде провадити тенісова ланка УСЦАК, а спонзором є тенісовий клюб при УСО „Тризуб". Цього року ввесь дохід з турніру є призначений на закуп виряду для тенісової дружини, що буде репрезентувати УСЦАК під час поїздки цього року в західню Україну.

Змагання будуть відбуватися тільки в сінґлях і в кожній віковій групі, до якої зголоситься чотири або більше змагунів чи змагунок. Турнір буде відбуватися елімінаційною системою, але кожний учасник буде грати принаймінше двоє змагань.

Для дорослих турнір почнеться в суботу, 4-го травня, в 9-ій год. вранці. Турнір юнаків і юначок почнеться в суботу о 2-ій год. по полудні. Зголошення до турніру приймається тільки до 1-го травня. Дальші інформації або зголошення на турнір слід телефонувати до Юрія Савчака, провідника турніру, на числа (215) 745-9637 (дім) або (215) 227-9426 (праця).

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу

і

Український Інститут Америки

влаштовують

ЗУСТРІЧ й ПРИЙНЯТТЯ

з нагоди появи нової книжки п. н.

„Українські американці: походження та аспірації 1884-1954"

з її автором

д-ром Мироном Куропасем

яке відбудеться

в неділю, 5-го травня, о год. 2-ій по пол. в приміщенні Українського Інституту Америки 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку

За запрошеннями можна телефонувати до Головної Канцелярії УНСоюзу на число (201) 451-2200.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

солідаризуючися з акцією „Дзвони Чорнобиля", що в п'яту річницю нуклеарної катастрофи переводить, способом телерадіо маратону, збірку в Україні на розбудову шпиталя в Криму, на допомогу шпиталеві у Львові, що його облаштовує українська діяспора і на творення дослідного центру у Києві

ЗАКЛИКАЄ

Відділи СУА ПРОДОВЖУВАТИ Збірку пожертв на ФОНД СУА МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ і МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ.

Пожертви, які можна відтягнути від податку, від членів і від громадянства, проситься складати на листи СУА або слати на адресу СУА — UNWLA

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003.

Telephone: (212) 533-4646.

Виставляючи чеки, проситься писати: UNWLA — Medical Fund for Children of Chornobyl.

По закінченні збірки, СУА повідомить організаторів акції „Дзвони Чорнобиля", що членки СУА в той спосіб солідаризуються із жертводавцями в Україні.

Екзекутива Союзу Українок Америки

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Маестрові М. Черешньовському — 80

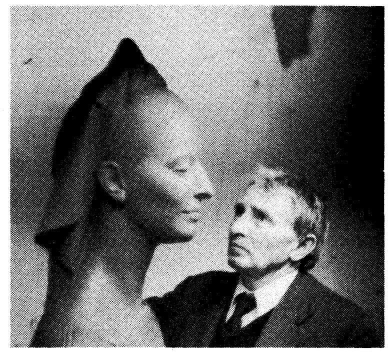
Це був пам'ятний день і він залишиться надовго у спогадах тих, хто прийшов звеличити визначного нашого мистця.

З ініціятиви Т-ва колишніх вояків УПА ім. Р. Шухевича — Т. Чупринки створився Громадський Комітет для відзначення 80-річчя життя і творчости скульптора і різьбаря Михайла Черешньовського, який очолив мгр І. Винник.

Талант майбутнього майстра проявився ще в дитинстві, бо вже як пастушок він вирізьбив своїми маленькими пальчиками гарну зозульку — свій перший мистецький твір.

Велику залю Українського Народного Дому заповнила публіка, представники різних організацій, установ, щоб вшанувати геніяльного мистця, великого сина українського народу, якого Господь обдарував не буденним талантом. І хоч роки тяжкого трудового життя вирізьбили на його обличчі сліди пережитого, але не стерли виразу доброти, шляхетности душі.

В президії сиділи ювілят з дружиною Людмилою, о. ігумен, парох церкви св. Юра П. Пащак, ЧСВВ, о. В. Базилевський, настоятель катедри св. Володимира, голова комітету І. Винник, Лев Футала — господар ювілею, д-р Стебельський — голова АДУК і Спілки Мистців Канади, М. Климко. На залі за святково застеленими столами панував дружній, товариський настрій. Ювілят як завжди з лагідною усмішкою, без виразу „пихи", дивився на нас заклопотано, неначе хотів сказати:„ І нащо це все здалося?", бо сам тихий і скромний, не любить церемоніяльних промов. Для нього жити — значить працювати, здобувати, бути потрібним своєму народові, Батьківщині. Як сказав Л. Футала в привіті, „людина чину, боєвик рядів УПА, Богом обдарований мистець, якому нічого людського не є чуже в його плідному нелегкому житті".

Маестро М. Черешньовський оглядає свою працю.

Відкриваючи ювілейне відзначення, Іван Винник подякував ювілятові за його великі заслуги. „Ви збагатили вашими мистецькими цінностями скарбницю культури українського народу", — сказав І. Винник і побажав М. Черешньовському „многих і благих літ". І понеслось грімке „Многая літа" з грудей присутніх на залі. Грімке і від серця щире.

Д-р Стебельський з Канади, товариш студій ювілята з Краківської Академії Образотворчого Мистецтва, поділився цікавими епізодами з часу студій, що частенько в холоді і голоді приходилось набувати знання. А коли часом буйна молодь захоплювалась чарами романтики, Черешньовський був той „командуючий реаліст", що своїм розважним словом закликав товаришів до праці — кожного дня вчитися, розвивати знання, удосконалюватися. „Я бачив в ньому вже тоді українського генія, — сказав д-р Стебельський. — Він все довбав у камені, в дереві, його пальці формували чіткий, чистий рисунок, форму, в якій віддзеркалювалась душа. Погруддя С. Бандери — геніяльний твір. Бандера був той, що навчив нас не гнути спини перед ворогом, і такого Черешньовський передав нам його".

Руки його з мертвого
дерева різьбили,
І оживали в нього бронза
й сталь,
Його мистецьке око
Сягало до краси душі
глибоко, глибоко...

Так писала про Черешньовського його землячка О. Кузьма. Українська плодюча земля дала українському народові ще одного велетня-мистця, а його мати вимолила у Пречистої для свого Михайла добру волю. Вона просила, пише О. Кузьма:

Подай, Пречиста, добру
долю
Моєму синові-дитині!
Подай рукам його чинити
лиш добро!
Подай ласку, і ногам
дитини
Завжди на правий шлях
ступати.

І Пречиста вислухала молитви матері: вела його за руку все життя і наділила гарними прикметами душі. Працьовитий, скромний, товариський, без голосних слів. Ювілят ніколи не говорить багато, він шукає душі в людині, природі і передає її в своїх мистецьких творах. Він творець чистої душевної краси і сили, ідейного змісту, його праці високої мистецької майстерности.

Товариш зброї і земляк М. Климко розказав про тяжкі часи рейду УПА на Захід і драматичний рятунок ювілята з хвиль морозної бистрої ріки. „Не вміючи плавати, я просив Пречисту помогти мені", — роз повідав маестра. Із вдячности до Пречистої за чудесний рятунок він вирізьбив „Мати Божа рятівниця". Він вірить у безкраю ласку Богоматері і з-під його майстерних рук вийшла чудова різьба-скульптура „Утеча до Єгипту". В 1951 році, чекаючи в непевності на виїзд до Америки, різьбив на яворовій дошці образ Матері Божої з дитятком (плоска різьба) — такий благородний, ласкавий, ніжний, а в ювілейному році Хрещення Руси-України додав молитву: „Радуйся благодатна, Господь з Тобою — Мати Божа благослови Україну".

В доповіді д-р Стебельський назвав й інші пам'ятники: Лесі Українки в Клівленді, Торонто, б'юст на Союзівці, пам'ятник Героям на оселі СУМ-а в Еленвіллі. Ім'я маестра вкарбоване в чудовий іконостас в гуцульській церкві св. Івана Хрестителя в Гантері.

Зворушений щирістю гостей, виявом глибокої пошани та вдячности, маестро Черешньовський щирими словами „дякую, дякую вам", відкрив своє серце. Гучним оплеском не було кінця. Господар Л. Футала ще раз побажав ювілятові здоров'я і сил до праці, подякував дружині за її ревну опіку та всім, хто причинився до цього пам'ятного відзначення великого мистця-скульптура і різьбаря, що зумів своїм небуденним талантом передати в своїх працях національну своєрідність. Щиру подяку склав і голова комітету І. Винник.

Імпреза закінчилася молитвою, що її розпочав о. прот. Володимир Базилевський, парох українського православного собору св. Володимира, і він побажав М. Черешньовському міцного здоров'я та дальшої творчої праці.

А. З. Г.

Школа св. Юра в Ню Йорку

Чи ваші діти будуть готові ходити на навчання до школи у вересні?

Чимало католицьких шкіл в ЗСА щороку є змушені замкнути свої двері. Цей скорий занепад системи католицьких шкіл спричинений фактом, що постійно зростаюче число батьків, які реєструють своїх дітей в публічних школах.

Недостача у церковному особовому складі на всіх рівнях додатково загострила цю проблему. Тяжко зламати зачароване коло: плата за навчання в католицьких школах значно підійшла вгору і через це навіть сильно релігійні родини реєструють своїх дітей в кращих публічних школах, шукаючи полегші від фінансових тягарів.

Проте існує одна школа в Ню Йорку, яка вперто дає опір тому процесові. Школу св. Юра започаткували майже 50 років тому одиниці, які керувалися виключно добром громади. А сьогодні мале число українських родин роблять зусилля, разом з учителями й управителями школи, щоб двері школи лишилися відкритими.

Якщо у вас є діти, які у вересні цього року мали б вступити до школи, сердечно запрошуємо вас зайти до школи й побачити прекрасні її засоби та програму навчання. Школа св. Юра очікує з відкритими руками всіх дітей українського походження. Заохочуємо вас не лиш тому, що ваші діти збагачуватимуться католицькою освітою та виховуватимуться в українському дусі, але й також пропонуємо вам післати ваших дітей до св. Юра з таких причин:

Плян навчання є солідний і наголошує такі предмети: математику, природні науки, читання й писання;

Солідна дисципліна;

Кляси є малі, що уможливлює дитині користати з особистої уваги вчителя;

Школа є безпечна;

Будинок є доволі великий, добре освітлений та з продувом;

Школа має ансамбль бандуристів, до якого кожний учень може належати;

Початкова шкільна оплата виносить 110 дол. місячно (родини з двома або більше дітьми одержують знижку);

Діти приїжджають з усіх частин Ню Йорку за неймовірно дешеву ціну 25 дол. місячно на кожну родину.

Якщо бажаєте отримати більше інформації, просимо, подзвоніть до св. Юра на число (212) 473-3130.

Ліда Фарміґа і Іванка Заяць

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗСА Ричард Ніксон, виступаючи на телевізійній програмі Сі-Бі-Ес „60-хвилин", заявив, після повороту з відвідин до Совєтського Союзу і країн Східньої Европи, що у випадку коли б він сьогодні був президентом Америки, він дав би зарядження для Центральної розвідчої служби фізично знищити іракського диктатора Саддама Гуссейна. На думку Ніксона за п'ять років С. Гуссейн знову становитиме загрозу для багатьох країн, бо весь національний дохід, особливо за продаж оливи, він зуживає на розбудову армії і зброї. Тому такий наказ про фізичне знищення був би морально оправданий.

МИНУЛОГО ПОНЕДІЛКА генерал Колін Повелл, шеф штабу американських збройних сил, відвідував середню школу ім. Морріса у південній частині нюйоркського передмістя Бронксу, якої він сам був випускником 1954 року. Промовляючи до учнів цієї школи, ген. К. Повелл сказав, що багато пригадує собі з цієї школи доброго і поганого. „Найбільше тямлю, а то й відчуваю, почуття безвиглядности, що нас молодих учнів огортало та постійно до нас кричало голосно ,нічого не вдієте'. Одначе я сам можу вам засвідчити, що коли захочете, то зможете, бо наявним прикладом цього є я сам".

Що таке...

(Закінчення зі стор. 2)

так — зорганізовано негайно збіркову акцію медичних інструментів, постачання та ліків призначених для українських дітей жертв нуклеарної катастрофи Чорнобиля. Літак навантажено однією сотнею тонн американських пожертв, що прибули з різних закутин країни!

* * *

Слід висловити подяку за отримані інформації і матеріял, що їх передав професор хірургії д-р Олександер Б. Черник. Він, бо, минулого року їздив як уповажнений член організації Ротарі на Україну в цілі простудіювання деяких аспектів можливости наладнання допомоги і співпраці. З нагоди перебування у Філядельфії минулого листопада д-ра Володимира Пилипчука — економіста з України, Кен Гладун — президент технології Омега Термал Інк. дав почин до зустрічі з представниками організації Ротарі, де обговорено можливості створення цього клюбу теж у Києві... Між іншим вже діє клюб у Москві, а з Києва досі немає ще ніякої вістки.

Український Народний Дім в Ню Йорку і Фонд Руху за Демократизацію України

запрошують на

ДОПОВІДЬ

„УКРАЇНА ПІСЛЯ РЕФЕРЕНДУМУ"

яку виголосить

РОМАН ЛУБКІВСЬКИЙ

голова Спілки Письменників у Львові та депутат Верховної Ради

ДОПОВІДЬ ВІДБУДЕТЬСЯ

в середу, 24-го квітня 1991 р., о год. 6-ій веч. в залі Українського Народного Дому, 142 Друга авеню в Ню Йорку

Організаційна праця УНСоюзу у 1991 році посилено розвивається

Підсумки організаційних осягів за перших три місяці біжучого року показали, що наші відділові організатори завзято працюють, щоб поповнити ряди наших членів. Приєднано у цьому році вже 390 нових членів, забезпечених на суму 2,465,000 дол. Пересічна сума забезпечення була 7,515 дол. Річну квоту виконано на 16%.

Перше місце відносно числа нових членів зайняла Округа Бостону, яка придбала вісім нових членів і виконала річну організаційну квоту на 27%.

Друге місце належиться Окрузі Рочестер за 16 нових членів та 23% виконаної річної квоти. На третьому місці є три Округи, а це Піттсбург, Вілкс-Беррі і Пассейк, які вже виконали квоту на 20%. Найбільше число членів придбала Округа Філядельфії з найбільшим числом відділів.

Поміж індивідуальними організаторами перше місце затримав минулорічний союзовий першун, Микола Кігічак, секретар Відділу 496-го, з далекого Сієтл у стейті Вашінґтон. Він цього року приєднав вже 44 нові члени, забезпечені на загальну суму 186,000 дол. та вибився далеко перед усіх інших організаторів. Щира подяка належиться йому за постійну працю для збільшення союзового членства.

Довголітній першун організаційної праці головний контролер Василь Пастушок, взяв перше місце відносно висоти пересічної суми забезпечення. Він придбав чотири нові члени, забезпечені на суму 123,000 дол.

По вісім нових членів досі приєднали: головний контролер Степан Гаврищ та секретар Відділу 184-го Варвара Бачинська. Сім нових членів дав Мирослав Дереш, секретар Відділу 371-го. Три організатори збагатили свої Відділи на шість нових членів кожний, а це були: В. Гладьо, Відділ 161-ий, Ю. Котляр, Відділ 42-ий і С. Віхар, Відділ 292-ий.

Наші організаційні осяги в Канаді дали 28 нових членів. Найкраще вив'язалася Округа Ніягара, яка виконала свою організаційну квоту на 17.5%. На другому місці є Округа Торонто, квота виконана на 12%, а Округа Монтреаль і Вінніпеґ виконала на 10%. Відносно висоти суми забезпечення, то Округа Ніягара зі сумою 98,000 дол. взяла перше місце.

Найбільше число членів придбала Ярослава Зорич, секретарка Відділу 432. Вона є організатором п'ятьох членів. По три члени приєднали Д. Пищ, Відділ 458-ий, головна радна Текля Мороз, Відділ 465-ий, та головний директор на Канаду мгр Іван Гевчук.

Дуже потішаючим є факт, що чимраз більше організаторів забезпечують членів на вищі суми, що вказує на їхній професійний ріст.

У цьому тримісячному періоді брали активну участь у приєднуванні членів 132 організатори. Вони, ці віддані союзовці, знають, що організаційний успіх можна мати тоді, коли виконується організаційну працю послідовно, від початку року. Вони дали добрий приклад всім іншим секретарям, які досі ще не включилися до організаційної праці.

Головний Екзекутивний Комітет складає всім організаторам, які вже придбали нових членів у 1991 році сердечну подяку і заразом просить тих, які ще не включилися до цієї важної праці, щоб подбали в скорому часі про нових членів для їхніх відділів.

В ПРИСУТНОСТІ 30-ОХ представників, в більшості прем'єр-міністрів і голів держав, в Лондоні відкрили Європейський банк реконструкції і розвитку, завданням якого буде дати належну фінансову допомогу країнам Центральної і Східньої Европи, колишнім сателітам Москви, які зірвали з комунізмом, але демократичні інституції у тих країнах є ще дуже немічні і їм дуже тяжко давати собі раду з проблемами переставлення економіки на ринкову систему. Новий банк створений для того, щоб допомогти таким структуральним перемінам закріпитись, заявив на зібранні президент Франції Франсуа Міттеран. Прем'єр-міністер Великобританії Джан Мейджор пригадав присутнім, що тільки самі політичні переміни у звільнених країнах не спричинять закріплення демократії, треба перевести відповідні економічні реформи. На відкритті банку були присутні також президент Чехо-Словаччини Вацлав Гавел, прем'єр Ізраїля Іцак Шамір, совєтський прем'єр Валентін Павлов, прем'єр Португалії Анібаль Кавако Сільва та багато інших. З'єднані Стейти Америки репрезентував на цій імпрезі секретар Департаменту фінансів Ніколас Брейді.

Ділимося сумною вісткою, що 9-го квітня 1991 р. відійшла у вічність на 77-му році життя

бл.п.

ЛЮБА КУЧМАК

ПАРАСТАС відбувся 10-го квітня 1991 р., а ПОХОРОНИ в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Баффало, Н. Й. Тіло покійної спочило на Елмлон цвинтарі. Похорони провів о. декан Дмитро Лаптута.

Горем прибиті:

муж — МИРОН
син — ЮРКО
невістка — АННА
внуки — СОНЯ і НАДЯ
мама — АННА ҐОЛЕНКО в Польщі

З глибоким смутком повідомляємо членство УНРуху і ОДВУ та всю українську громаду, що 4-го квітня 1991 р. в Валінґфорді відійшов у вічність після важкої недуги

СВ. П.

ВАСИЛЬ КИЙ

довголітній, жертвенний член УНРуху й ОДВУ, член 1-центового Українського Визвольного Національного Фонду та ОДВУ.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 8-го і 9-го квітня ц. р. Тлінні останки покійного були поховані на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Провід і членство УНРуху і ОДВУ висловлює щире співчуття родині покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Теренове Керівництво ОУН і Центральна Управа ОДВУ

КОРЕСПОНДЕНТ АМЕРИКАНСЬКОЇ газети „Вашінґтон Пост" Дейвид Ремнік повідомляє, що в Москві розпочались розмови між опозиційними до уряду партіями, рухами і об'єднаннями, які підготовляються до зустрічі на високому рівні, дехто каже із самим президентом СССР Міхаїлом Ґорбачовим, з метою розподілу влади, або повної перебудови керівництва СССР на демократичних основах. Прихильником й свого роду ініціятором таких переговорів є в першу чергу голова Верховної Ради Російської федерації Боріс Єльцин. Він, виступаючи минулого тижня на радіопрограмі заявляв, що коли союзний уряд не піде на переговори з демократичними організаціями, то страйки робітників поширяться на всі республіки СССР і вони, очевидно, загрожуватимуть економіці країни, але рівночасно партократам-консерватистам, які мріють про привернення колишньої диктаторської системи. Керівники демократичних організацій надіються, що, не зважаючи на заскорузлість союзного договору, уряд буде схильний радше прийняти пропозицію про розподіл влади.

ЕРІХ ГОНЕКЕР, колишній керівник Східньої Німеччини, якого каґебісти потаємно викрали і вивезли з Німеччини до Совєтського Союзу, перейшов складну операцію шлунка і кишок (хворіє раком), знаходиться в дуже тяжкому фізичному стані. Аґентство Ройтерса інформує, що 79-річний Гонекер перебуває в Москві у військовому шпиталі куди його привезли працівники державної служби безпеки СССР на виразне бажання самого Міхаїла Ґорбачова.

ПРЕДСТАВНИК БЮРА прем'єр-міністра японського уряду заявив, що прем'єр-міністер Японії Тосікі Кайфу вирішив вислати в район Перської затоки спеціяльні кораблі-шукачі мін і тим самим допомогти тим країнам, які намагаються прочистити затоку для курсування торговельних кораблів, зокрема оливних танкерів. Рішення уряду можна назвати безпрецедентним тому, що післявоєнна конституція країни забороняє використання сил оборони в інших цілях і на чужих територіях. Політичні спостерігачі кажуть, що таким потягненням прем'єр хоче започаткувати дискусію над зміною конституції, чи введення численних поправок до неї.

Дрогобичани матимуть З'їзд на Союзівці

Згідно з ухвалою управи Центрального Комітету Дрогобиччини, II-ий з ряду з'їзд колишніх мешканців землі Івана Франка відбудеться в суботу, 1-го, і неділю, 2-го червня цього року на оселі УНСоюзу Союзівці з Кергонксоні, Н. Й.

Коли говорити про з'їзди -зустрічі колишніх мешканців України,, які відбуваються заходом реґіональних комітетів, то вони є надзвичайно цінні. А це тому, що реґіональні комітети в дійсності стали складовою частиною збереження нашої національної ідентичности у вільному світі. Землядькі з'їзди є найкращою нагодою для зустрічі з колишніми друзями з молодих літ, з шкільної лавки, з односельчанами, сусідами та друзями недолі. Як мило бачити, коли під час таких зустрічей колишні сусіди, шкільні товариші, тюремні в'язні, друзі з підпілля чи збройних формацій кидаються в обійми одне одному, вітаються як рідні.

Щоб наші дрогобичани могли знову зустрітися (дай Боже, щоб не останній раз) як одна велика родина землі Івана Франка, управа Центрального Комітету робить всі заходи, щоб ця зустріч була успішною, але і відмінною від попередніх. А відмінною буде тому, що цей з'їзд присвячуємо для відзначення світлого ювілею 900-річчя міста Дрогобича. Відмінний з'їзд буде і тому, що в зв'язку з історичними подіями в Україні перший раз будемо мати представників, депутатів Дрогобича, щоб спільно вшанувати ту історичну дату.

Молитовно вшануємо пам'ять наших дорогих друзів, сестер і братів, замордованих в найбільш жорстокий спосіб московсько-большевицькими сатрапами 50 років тому в червні 1941 року в Дрогобицькій тюрмі. Вся преса Дрогобиччини, а відтак діяспори, помістила на своїх сторінках сотні фотографій помордованих жертв.

Наш комітет одержав запрошення до участи у святкуваннях, які відбудуться в Дрогобичі 20-го — 22-го вересня ц. р. з нагоди 900-річчя Дрогобича, 70-річчя гімназії ім. Івана Франка і посвячення пам'ятника Тарасові Шевченкові.

До участи в з'їзді запрошуємо всіх дрогобичан й околиці, незважаючи на вік і стан здоров'я. Приїжджайте з дітьми й внуками, буде мистецька програма й інші розваги.

Кімнати просимо вже замовляти писемно на Союзівці з долученим чеком, або моні ордером в сумі 25 долярів від особи.

До милої зустрічі на Союзівці в суботу, 1-го червня.

Адреса Союзівки: Soyuzivka, Ukrainian National Ass. Estate, Foordmore Rd., Kerhonkson, N. Y. 12446; Tel: (914) 626-5641.

Степан Гавриш
голова комітету

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ аґентства Ассошієйтед Пресс, Ізраїль звільнив понад 1,000 палестинців, засуджених за різні „злочини" під час 40-місячного тривання розрухів, тобто змагання палестинців проти ізраїльської влади на окупованих землях, західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази. Кілька тисяч палестинців в тому ж часі отримають зменшення вироків засуду. Таким потягненням ізраїльський уряд хоче створити сприятливу атмосферу для евентуальних переговорів між урядом прем'єр-міністра Їцака Шаміра і представниками ізраїльських палестинців. Ізраїль, ще далі відмовляється від розмов з представниками Палестинської Визвольної Оргнізації, очолюваної Ясіром Арафатом.

Гуцалюкові...

(Закінчення зі стор. 2)

„Вид на Бруклинський міст".

ких метрополіях таких як Ню Йорк; в одній із його праць — „Вид на Бруклинський міст" — пропливає мовчанка, що нагадує почування, коли дивитись на дбайливо плеканий город".

„Під час Другої світової війни, — каже японська журналістка, — його схопили в полон. І тому, що він був зовсім нездібний до праці — грозила йому неминуча смерть. Та йому пощастило уникнути загибелі завдяки іншим в'язням, що його приховали і йому допомогли. І як про це Гуцалюк сам висловився, — це защепило у нього почування тепла і людяности, — що їх він сьогодні передає у своїх працях".

Директор нюйоркської ґалерії Казуко Карасова, захопившись мистецьким „оригінальним приторком" Гуцалюка, забажав оцей його чар перенести до Японії. Так і сталося: він перевіз 26 Гуцалюкових олій до тамошнього великого портового міста Кобе, влаштувавши в місцевій ґалерії виставку, що тривала від 27-го грудня 1990 року до 30-го січня 1991 року. Відвідали її численні глядачі, зацікавлені Гуцалюковою малярською різновидною технікою, зацікавлені оригінальною відрубністю його картин.

Про успіх цієї виставки писала місцева преса 1-го січня 1991 року, рівночасно поміщуючи Гуцалюкову кольорову репродукцію олії у журналі „The Foreign Settlement Press", під назвою „Вид на Бруклинський міст".

У 50-ту річницю процесу 59-ти

У січні цього року минуло 50 років від початку процесу над 59-ма молодими хлопцями, з яких 42 особи були засуджені на кару смерти через розстріл, а 17 (переважно дівчат) на 10 років тяжких таборів праці і 5 років заслання.

Цю річницю відзначив 64-ий Відділ СУА в Ню Йорку 23-го березня святочним вечором споминів про цей процес. Заля була заповнена „по береги" публікою, хоч погода була погана і дощова.

Голова Ніна Самокіш відкрила вечір та привітала учасницю процесу і авторку споминів „Процес 59-ти" Любу Комар-Прокоп і д-ра Теодосія Крупу, учасника процесу, які одержали по одній свіжій рожі. Привітала вона і присутніх членів родини засудженої Наталії Винників. Привітання прислали Марта Грицай-Сидір і Дарія Коверко-Конюх, учасниці процесу, що не могли прибути особисто. Ніна Самокіш попросила вшанувати пам'ять померших мучеників однохвилинною мовчанкою. У короткому вступі Ніна Самокіш подала як тло большевицький терор і репресії проти націоналістичного руху в Галичині. Молодь останніх років гімназії та студенти вищих шкіл стали підсудними на закритому процесі і своєю мужньою поставою і витриманням тортур слідства та спокійним прийняттям присуду смерти викликали подив.

Уривки з книжки „Процес 59-ти" читали Уляна Старосольська та Лідія Крушельницька. Обидві вони — членки 64 Відділу СУА, читали з чуттям і помітним зворушенням про молодих підсудних, як вони поводилися під час процесу та як з ними поводилися „чубарики" і тюремна обслуга в тюрмі на Замарстинові, у Львові. Зі способу ведення слідства, акту обвинувачення і процесу та промов суддів підсудні відчували, що присуд для них буде дуже суворий. Третього дня скінчився процес відчитанням присуду. Сама процедура читання присуду напружувала нерви і коли підсудні врешті дізналися про свою долю, прийшло певне відпруження.

В камері смерти (що за страшна і жорстока назва; яке пригнічуюче враження викликують ці два слова) розважаннями, молитвами та релігійними піснями, співаними потиху, підтримували себе приречені молоді дівчата відносно зрівноважено.

Дуже драматичним було прощання викликаних з камери смерти вісьмох дівчат з однією, що залишалася там сама. Що тепер? Тим вісьмом замінено кару смерти на табори праці і заслання. І тоді вони зрозуміли, що залешена в камері приречена на смерть. Їхнє помилування не викликало в них почуття полегші.

Д-р Теодосій Крупа подавав фраґментарно спогади про деякі події. Згадував, що між слідчими були люди дуже жорстокі, які торturували в'язнів з наміром видобутипотрібні зізнання. Мабуть, тільки один слідчий не тортурував фізично, зате старався вияснити і переконати в'язнів у їх мниmих злочинах. Зворушливим був опис Святвечора, як в'язні з їхніх харчових приділів робили ячмінну кутю, а розпущений цукор заступав мед.

На суді сидячих на лавах підсудних оточували густим кордоном „чубарики". Перед першим рядом „чубарики" були звернені лицем до підсудних. Частину підсудних, помилуваних від кари смерти,перетранспортовано до Бердичева.

В'язні зрозуміли, що почалася війна з німцями, коли почули через забиті дошками вікна канонаду і бомбардування. Слухачі напружено слідкували за оповіданням, як в'язні розбивали двері камери лавкою, мов тараном, щоб втекти від вогню в коридорах тюрми, спричиненого тюремною сторожею. З трудом погасили вогонь, але не могли видобутися на волю, бо НКВД ще не опустило в'язниці. Були убиті і поранені в перестрілці. Лише після втечі НКВД можна було заопікуватися пораненими, вживаючи простирала до перев'язок.

Далі йшла розповідь, як за попередженням вояка-українця змогли опустити в'язницю, як мандрували, ховаючись від можливих сутичок і зустрічей з НКВД, як в селі Бураки ховалися у викопанім сховищі від поблизьких боїв. А коли вже німці відбили большевиків на схід, утікачі опустили село і почали прямувати на захід. Врешті після різних пригод німці допомогли дістатися назад до Львова.

Ніна Самокіш подякувала Любі Прокоп за написання цих споминів, що уможливило улаштувати такий вечір, Уляні Старосольській і Лідії Крушельницькій — за читання уривків з книжки, а також подякувала д-рові Теодосієві Крупі за переказані спомини.

На кінець Люба Прокоп пояснила, що метою записання споминів було бажання затримати в пам'яті тих мужніх молодих людей, яким ворог намагався так зарання обірвати життя. Подякувала голові і Управі 64-го Відділу за можливість провести такий вечір.

Справді, вечір був дуже цікавий та емоційний і залишив слухачів під глибоким враженням розповідей.

Книжка споминів вже видана, але, на жаль, не могла бути доставлена на цей вечір. Зацікавлені набути книжку (а їх повинно бути багато) можуть замовити її в видавництві „Сучасність" або в пластовому підприємстві „Молоде життя". Прибуток з імпрези та продажі книжки призначені на допомогу Україні.

А. Л.

Вшанували пам'ять Великого Кобзаря

Стараннями Відділу УККА Південно-Східньої Фльориди українська громада Маямі та околиці 24-го березня відзначила в Українському Культурному Центрі в Голивуді 177-ліття з дня народження Тараса Шевченка.

Свято відкрив гість з України, активний член НРУ імж. О. М., який передав поздоровлення від волелюбного українського народу і щиру подяку місцевій українській громаді за продовження національних традицій щорічним урочистим вшануванням пам'яті Великого Кобзаря.

Після того як український національний хор виконав „Заповіт", з святочним словом „Шевченкове кредо і сучасне відродження України" виступив д-р Б. Ф. Корчмарик. Доповідач підкреслив, що, відзначаючи одночасно 177-річчя з дня народження Тараса Шевченка і 27-річчя з часу здвигнення йому величавих ґраніто-бронзових пам'ятників у головних столицях двох діяметрально протилежних світів — у вільному Вашінґтоні та атеїстичній Москві, „варто нам пригадати деякі незвичайно вагомі приклади — як дивилися і як розцінювали нашого національного Пророка його глибоко віддані послідовники, головно деякі визначніші представники поетичного слова шістдесятників, які стали основними інспіраторами та ініціяторами сучасного відродження України, для яких Шевченкове безкомпромісове кредо, підсилене його огненним словом, обізвалося з усією його пророчою та непобідимою силою".

Доповідач згадав слова Василя Симоненка, який нам пригадує, що Тарас Шевченко живе не у величавих монументах, а „... в людських наболілих душах", а також і про Аллу Горську, яка за особливу характеристику Шевченка в рідкісному та багатомовному вітражі для Київського університету з зображенням грізного поета та такими його вогненними словами: „Возвеличу отих рабів німих! Я на сторожі коло їх поставлю слово", заплатила своїм життям, та про велику поетесу Ліну Костенко — одну з найвизначніших поклонниць безсмертного Шевченка. Доповідач цитував вірші, з якими поетеса звертається до Великого Кобзаря, радиться з ним, висловлює „свою занепокоєність невідрадними та майже безнадійними обставинами, серед яких опинився український народ". Вона скаржиться своєму улюбленому поетові: „Кобзарю, знаєш, нелегка епоха — оцей двадцятий невгомонний вік. Завихрень безліч. Тиші ані трохи. А струсам різним утрачаєш лік".

В доповіді підкреслено вийняткове місце серед великих та геніяльних мислителів цілого людства нашого національного Пророка, якого майже рівночасно звеличують два діяметрально протилежні світи з різними ідеологічними поглядами. Велич і сила Шевченківського огненного слова головно в тому, що він був неперевершеним співцем новітньої епохи в історичному житті нашого народу і аж до сьогоднішнього часу, зокрема в процесі поновного Відродження України, залишився Пророком наших національних стремлінь. Зокрема його високі ідеї, його політичні та національні кличі дуже близькі й дуже дорогі нашому сучасному багатострадному народові.

Після доповіді, яку численно зібрані учасники вислухали з великим зворушенням, слідували декламації: В. Вільчинського „До Основ'яненка", Н. Мудрейко „Шевченкові", Ів. Яремко „Це він" та фортепіянове сольо в виконанні молодого піяніста Михайла Угляра. Особливим вдалим і дуже зворушливим був виступ наймолодших декляматорів з української школи при Українському Культурному Центрі в Голивуді під керівництвом вчителя української мови Роксоляни Мартин.

Хор відспівав на сл. Т. Шевченка „Думи мої", „Встає хмара з-за лиману" та „Сонце заходить" при музичному супроводі Михайла Угляра і диригента Осипа Головацького. Шевченківське свято закінчено відспіванням нашого національного гимну.

Б. Селиський

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 10.

Ю. Кошель, Лос Анджелес	100.00
В. Новотний, Делрей Біч	50.00
М. Березовський, Ортонвил	25.00
С. Попадюк, Баффало	25.00
К. Беднарчук, Асторія	20.00
С. Василишин, Веланд	20.00
Ф. Гавришків, Ґошен	20.00
О. Мартинюк, Куягоґа Фолс	20.00
о. В. Прийма, Люрд	20.00
М. Лозинський, С. Бостон	15.00
С. Чорний, Бронкс	15.00
Ю. Баран, Торонто	10.00
І. Ваварик, Банф	10.00
Л. Висоханський, Бранзвик	10.00
В. Гірняк, Вотерлу	10.00
К. Глинянська, Вилмінґтон	10.00
М. Крамарчук, Мінneаполіс	10.00
О. Нагірний, Іслінґтон	10.00
М. Сахрин, Вестон	10.00
І. Сташко, Філядельфія	10.00
А. Торський, МкДоналд	10.00
С. Балацький, Ла Сал	5.00
С. Білий, Роял Овк	5.00
П. Василів, Чикаґо	5.00
О. Вахута, Бронкс	5.00
З. Возний, Беррінґтон	5.00
П. Гривняк, Пассейк	5.00
М. Дозорська, Тусан	5.00
М. Дякун, Ливонія	5.00
І. Іванців, Скарборо	5.00
С. Капелян, Дітройт	5.00
В. Лашенюк, Пискатевей	5.00
І. Мадай, Філядельфія	5.00
І. Притоцька, Чикаґо	5.00
А. Смук, Колюмбія	5.00
М. Стефанів, Едмонтон	5.00
М. Фаріон, Парма	5.00
І. Цьолко, Джерзі Сити	5.00
М. Шмавц, Блумінґдейл	5.00
Т. Яровенко, Ґримсбі	5.00
М. Вайда, Стемфорд	2.00
С. Ганас, Монтреаль	2.00
С. Ґавур, Торонто	2.00
І. Зелем, Вотерфорд	2.00
В. Матіяш, Іст Сиракюз	2.00
О. Метельський, Нортгемптон	2.00